

Nasazení amerických
speciálních jednotek
v operaci Medúza v Afghánistánu

KANDAHÁRŠTÍ LVI

Rusty Bradley

OMNIBOOKS

Copyright © 2011 by Rusty Bradley

Translation © 2015 Daniel Dominik

ISBN 978-80-87788-45-5

Rusty Bradley

**KANDAHÁRŠTÍ
LVI**

Nasazení amerických
speciálních jednotek
v operaci Medúza v Afghánistánu

OMNIBOOKS

2015

*Věnováno těm několika málo lidem,
kteří prožívají každý den jako by byl
jejich poslední, jako 12. září 2001*

AUTOROVA POZNÁMKA

Mým největším problémem při psaní této knihy byla snaha o vystižení významnosti této události psaným slovem a jasné zformulování jejího rozměru pro čtenáře. Tato kniha není jenom o mnoha intenzivních bojích, které se odehrávaly řadu dní. Byla to strategicky nejdůležitější bitva v Afghánistánu, o které jste nikdy neslyšeli, a její důsledky mají přímý dopad na válku s terorismem.

To, co původně navrhl ISAF jako detailně naplánovanou vojenskou operaci s cílem zničit známé úkryty nepřátel, se brzy rozvinulo do zuřivého klíčového střetu. Nezkušené jednotky NATO se dostaly až na hranice svých sil a operace vedla k tomu, že Tálibánci a jejich zahraniční bojovníci zcela změnili způsob napadání koaličních vojsk. Byl to boj s nasazením všech sil s cílem udržet pozice vůči povstalcům a urychlit získání znalostí o tom, co bude potřeba k dalšímu vedení války Spojených států a jejich spojenců proti nepříteli.

Počáteční fáze operace Medúza trvala koncem léta 2006 téměř dva týdny. Bojové akce této operace a její následné fáze se nakonec protáhly na několik měsíců. Můj tým byl jedním z pěti, které se přímo podílely na všech jejích fázích, a po skončení operace Medúza byl hlavní složkou vybranou k trvalému rozmístění v nestabilní provincii Paňdžáb. Pod názvem Operační odřad alfa (Operational Detachment Alpha - ODA) dostal můj tým za úkol „vyčistit“ ji od Tálibánu a jeho zahraničních bojovníků, zmírnit vliv povstalců na obyvatele, obnovit místní legitimní vládu a pomáhat při rekonstrukci a zajištění bezpečnosti v nedostatečně vyvinuté obydlené oblasti velikosti Rhode Islandu. Tento herkulov-

ský úkol mělo splnit deset mužů. Takové jsou válečné úděly a za tu zkušenost je potřeba zaplatit.

Tato kniha jsou moje vzpomínky, jak nejlépe jsem byl schopen si je vybavit, o tom, co můj tým speciálních jednotek od srpna do září 2006 přežil. Má to být otevřený popis strastí, kterým čelí příslušníci speciálních jednotek v Afghánistánu. Způsob mluvy a humor jsou nefalšované, možná i nutné pro lidi slabé, zbabělé nebo politicky korektní. Tento projekt nesleduje žádné postranní úmysly nebo tajný plán a v žádném případě nemá vyvolávat kontroverzi nebo ukazovat na někoho prstem. Je to jenom příběh obyčejných mužů, kteří za ohromné nepřízně osudu dělali neobyčejné věci.

Při psaní této knihy jsem zvažoval všechny právní a operační souvislosti. Kvůli ochraně zúčastněných osob jsem používal jen jejich křestní jména nebo přezdívky, pokud nebyla jejich plná jména zveřejněna již dříve. Kvůli operační bezpečnosti jsem změnil některé volací znaky. Snažil jsem se důsledně dodržovat bezpečnostní požadavky velitelství speciálních jednotek Spojených států a staromódní selský rozum.

Při psaní knihy jsem neměl v úmyslu udělat radost nějaké konkrétní hodnosti, ukojit něčí ego nebo učinit nějaké politické prohlášení. Při popisu událostí se striktně držím faktů, nikoliv názorů. Buď se to stalo, nebo nestalo. Najdou se tací, kdo budou bez znalostí věci kritizovat mé rozhodnutí napsat tuto knihu a popis v ní zachycených událostí. K tomu jenom dodám, že za pravdivost jejího textu neručím jenom já, ale skoro třicítka operátorů a velitelů speciálních jednotek, příslušníků ISAF a vojáků Afghánské národní armády, kteří sloužili se mnou, a následně jsem s nimi o tomto projektu hovořil, abych zajistil jeho přesnost. Rozhovory a dialogy jsem napsal na základě těchto rozhovorů, operačních hlášení, vlastních poznámek a vzpomínek.

Tito muži byli mým kompasem, mým průvodcem a základem pro pravdivost této knihy. Afghánci používají paštunskou průpovídku *Daga ce daga da* – je to tak, jak to je.

Kandahárští lvi

Takový je tento příběh. Je to náš příběh. *De opreso liber* – pochoduj nebo zemři.

Rusty Bradley
duben 2009
Kandahár, Afghánistán

Vyloučení odpovědnosti: zde uvedené názory autora se nemusí shodovat s názory ministerstva obrany, jeho složek nebo jeho zaměstnanců.

KAPITOLA 1

PRVNÍ STŘETNUTÍ

To jediné, co potřebuje zlo pro své vítězství, jsou slušní lidé, kteří nic neudělají.

Prisuzováno Edmundu Burkeovi

Září 2006

Do čelního skla mého GMV udeřily první kulky jako palice. Mrkám v očekávání toho nejhoršího. Neprůstřelné sklo našťestí odolalo, jinak by byl můj mozek rozstříknutý po celém autě. RPG prolétá jen metr ode mě, tak blízko, že vidím stabilizační křídélka, která snadno dokážou uříznout lidem hlavy, ruce, nohy a s ohromující rychlostí zničit malá vozidla. Ve vzduchu visely jejich kouřové stopy. Rachot kulometů byl ohlušující, až omračující. Právě jsme přijeli na bojiště.

Operace Medúza, největší ofenzíva v historii vedená NATO, se právě měnila v naprostou pohromu. Sousední hlavní kanadský postup se po přepadu protipancéřovými zbraněmi zpomalil a pak úplně zastavil a postupně přešel do městských bojů. Můj tým speciálních jednotek a naši afghánští spojenci se na pět minut ocitli v zuřivé přestřelce na úpatí Sperwan Gharu, vzdáleného kopce v okrese Paňdžvaj na západě provincie Kandahár. Dva další týmy speciálních jednotek také vedly afghánské vojáky do kopce pod silnou palbou. Pokud by se nám podařilo kopec obsadit, mohli

bychom přivolat leteckou podporu a pomoci našim spojencům z NATO.

První dvě minuty boje jsou nejcennější. Během prvních třiceti vteřin víte, proti komu stojíte, ovšem pokud žijete tak dlouho. Kulometná palba, která bičovala moje vozidlo, a salvy RPG mi napověděly, že stojíme proti nepříteli, který ví, co dělá. Tálibánci už ušetřili těžký úder nedalekým kanadským mechanizovaným jednotkám, těžce zranili desítku mužů a zničili několik vozidel. Slyším Kanadany ve vysílačce. Bojovali o život, jako my všichni.

Tohle byl můj třetí turnus v Afghánistánu, a když jsem odtud před sedmi měsíci odjížděl, téměř jsme Tálibánce z Afghánistánu vyhnali. Považovali jsme je za zlomené a poražené. Ale od té doby převzalo velení nad jižním Afghánistánem NATO a nahradilo americké jednotky směsicí vojáků z několika členských zemí NATO. Jeho velitelé se soustředili hlavně na sestavení rekonstrukčních týmů, a už méně na boj a udržování bezpečnosti důležité pro proces obnovy. Po pěti letech války vyústila změna strategie v nejkrvavější období od pádu tálibánského režimu v roce 2001.

Byli jsme varováni, že se Tálibánci ve velkém počtu vrátili. Shromáždili tisíce bojovníků v Paňdžvaji, svém centru, a zaměřili se na dobytí města Kandahár, hlavního města provincie a jižního Afghánistánu. Tihle hoši nebyli žádnou vesnickou ligou Tálibánu. Tohle nebyli Tálibánci starého ražení, kteří stříleli a modlili se, aby jim Alláh umožnil zabít nevěřícího a přežít do dalšího dne. Tito Tálibánci využívali dobře koordinované a synchronizované útoky. Po salvě RPG pokračoval nepřítel s palbou dobře mířenými RPG na naše kulometníky v naději, že vyřadí zbraně nebo jejich obsluhy. Tohle byl náš první střet z oživeným tálibánským hnutím plně soustředěným na vytlačení koaličních sil z jižního Afghánistánu. Nyní, skrčení v GMV, jsme čelili palebné síle od prvních měsíců války zřídka vídané.

Silná palba zprava a zezadu vozidla mě vylekala. Seděl jsem na sedadle bokem a otočil jsem hlavu právě včas, abych zahlédl

intenzivní červený záblesk dalšího RPG, které dopadlo na zem. Červené stopovky z tálibánského kulometu, které RPG okamžitě následovaly, pokropily naše auta a odrážely se na všechny strany. Otočil jsem svůj kulomet M240 co nejrychleji tím směrem. Sít zavlažovacích kanálů, někde až dva metry hlubokých, hustý porost a chatrče na sušení vinných hroznů explodovaly pod nepřátelskou palbou.

„Kontakt vpravo, kontakt vpravo!“ křičím přes rachot zbraní. Všechny kulometry a granátometry na vozidlech mého týmu pálí na pozice Tálibánců. Začal závod, kdo nasadí proti nepříteli více palebné síly.

Právě jsme začínali získávat převahu, když z hliněné pevnosti a kolem ní stojících budov přímo před mým GMV náhle vytryskla palba. Byli jsme v otevřeném prostoru a nekrytí. Kulky létaly všude uvnitř i vně mého vozu a pak nastal záblesk. Na předním nárazníku vybuchlo RPG. Rozbolely mě zuby a v ústech jsem měl silnou kovovou pachutí výbušnin. Zmatek a bolest mě ujistily, že jsem stále naživu. Nepřátelští bojovníci byli napravo, vpředu i nalevo. Jejich přepad téměř rozdělil naši kolonu v půli. Už od začátku bylo jejich cílem zabránit jakýmkoliv našim posilám, aby se zapojily se do boje. Rozděl jednotku, způsob zmatek a postupně zničit každého z nás. Potřebovali jsme vzdušnou podporu, a to IHNED!

Nad námi kroužily nizozemské bitevní vrtulníky Apache. Fantastický zvuk palby jejich 30 mm kanónů byl pro nás sladkou hudbou. Vrtulníky nalétávaly na silně opevněné budovy, aby z nich vyhnaly jejich obyvatele. První dvě ze čtyř raket ráže 70 mm vypálených z Apache udeřily vysoko do chatrče na sušení hroznů vzdálené necelou délkou fotbalového hřiště od nás. Ostrý zvuk exploze nám oznámil dobrý zásah. Jakmile se prach z výbuchu rozptýlil, naši afghánští vojáci zahájili palbu a sejmuli čtyři nebo pět tálibánských bojovníků, kteří omráčení a zmatení vykloupytali ven. Když se dobře trefí, obvykle padnou jako hadrové loutky, přesně jako tihle.

Odhadoval jsem, že čelíme asi padesáti až osmdesáti bojovníkům na kopci nebo okolo něj. My jsme měli asi šedesát Afghánců a třicet příslušníků speciálních jednotek ve třech A-týmech a jeden velitelský a pozorovací B-tým. Ten mělo tvořit dalších dvanáct mužů, ale my měli v GMV jen čtyři. Náš cíl Sperwan Ghar se tyčil v údolí plném farem oddělených od sebe hlubokými zavlažovacími příkopy. Bylo to prvotřídní místo, protože ten, kdo ho ovládal, viděl nahoru a dolů údolím a přes řeku, kde byli draceni Kanaďané.

Jak jsme se zoufale snažili dostat na kopec, zavolali jsme rádiem do taktického operačního centra (TOC) a vyžádali si víc informací. Sledovali tam živý videopřenos z Predátora, který létal nad bojištěm a odhaloval drasticky odlišný scénář od toho, co nám říkali na brífinku. „Talon 30, tady Eagle 10, jste v této situaci. Nepřítel není deset, ale stovky, možná tisíce. Jsou všude! Rozumíte? Přepínám.“ Už jsme vystříleli polovinu naší munice. Nyní jsme věděli, že proti sobě máme ohromnou početní přesilu. Čelili jsme stovkám tálibánských bojovníků a mnoha dalším přicházejících ze všech směrů. Byli jsme ve velmi vážném maléru.

KAPITOLA 2

ŽUMPA PÁCHNE

Intuice je v boji často zásadní a přeživší se učí ji nepřehlížet.
Plukovník F. F. Parry, USMC (v záloze)

Srpen 2006

Kola podvozku mohutného šedého nákladního letounu C-17 zapištěla, když se dotkla povrchu dráhy letiště Kandahár. Letoun se silně třásl a jeho výkonné motory řvaly, dokud nezastavil na konci ranveje.

Před deseti minutami nám řekli, abychom se před přistáním připoutali. Opustili jsme naše alespoň trochu pohodlná zákoutí v břiše letadla a posadili se podél stěn nákladového prostoru. Hoši se vyplazili zpoza velkých palet se zásobami, nebo sklouzli z kapot vozidel. Nikdo nemluvil. Jen jsme ještě skoro ve spánku došli k našim sedačkám. Trhnutí při dotyku kol s asfaltem nám pomohlo se úplně probudit. Promnul jsem si ospalé oči, protáhl se a prohlédl si nákladový prostor. Zbytek mého týmu vypadal vyčerpaně, ale byl vzhůru. Řvoucí motory popovezly obří letoun a jeho náklad k sedmimetrovému bílému „W“ namalovanému na dráze, a pak nás dorolovaly k terminálu.

Let byl pro mě vždy tím hlavním momentem změny. V tu chvíli nastoupila realita v tom smyslu, že tam probíhá válka a my budeme opět vsazeni do jejího středu. Před sedmnácti hodinami, kdy letoun šplhal na oblohu, jsem se snažil ze sebe setřást

všechny své problémy, obavy, strachy a starosti života, který jsem opouštěl ve Fort Braggu. Bylo to psychické i fyzické odtržení. Příštích osm měsíců budu muset být diplomatem, mírotvůrcem, učitelem a lovcem. Za špatných dnů budu lovná zvěř.

Nejtěžší vždy bylo opouštět rodinu. Bylo to těžší než boj, těžší než mizerné životní podmínky a těžší než být raněn. Nejtěžším na tom bylo neznámo. Nikdy jsem nevěděl, jestli nedávám poslední sbohem. Když jsem byl mladý a přemýšlel o ženění, toužil jsem po silné a nezávislé manželce, která by se postarala o rodinu, pokud by se mi něco stalo. A přesně to mi Bůh dal. Ale všechna ta loučení si vyžádala svou daň. Moje žena vypadala unaveně. A nesnesitelně bolestivé bylo opouštět své dítě. Nemůžete mu vysvětlit, proč odjíždíte, ale to je právě to, co chce vědět. Ovšem to proč je pro mě opravdu jednoduché. Důvodem, proč bojuji, je má rodina, ale pro ni je těžké pochopit důvody, proč musím kvůli tomu odcestovat tisíce kilometrů daleko. Neměli jsme žádné zvláštní rituály, jen jsem se snažil trávit s nimi co nejvíc času, než mě vyložili ve Fort Braggu. Po posledním objetí jsem strnul a zasunul myšlenky na domov hluboko dovnitř, na bezpečné místo, kam se k nám nemohl nikdo dostat.

Když jsem vstoupil do armády, byla vyčerpaná po operaci Pouštní bouře. Měl jsem univerzitní titul, ale v té době nebyla v důstojnické škole žádná volná místa. Ale bylo mi to jedno, chtěl jsem jen zaplatit dluhy a vidět svět. Netrvalo to dlouho a našel jsem si své místo v řadách poddůstojníků. Miloval jsem to kama-rádství a toužil jsem po jakémkoliv výcviku, který mi starší rot-mistři mohli dát. Snažil jsem se být jako houba a nasát do sebe vše, co jsem se mohl naučit. Dostal jsem svou nášivku Rangera, absolvoval jsem výsadkářský kurz, kurz aeromobilních operací a v Malajsií jsem dokonce prošel stopařským kurzem. Možnost navštěvovat důstojnickou školu jsem dostal až o pár let později a nakonec jsem přežil výběr do speciálních jednotek. Měl jsem vždy pocit, že budu lepším důstojníkem, když budu nejprve poddůstojníkem a pochopím, jak jako páteř armády fungují, operují,

motivují a vedou muže. Tyhle schopnosti a věnování pozornosti detailům, které jsem se naučil, mi dobře poslouží v budoucnosti.

Poté, co jsem dokončil kvalifikační kurz speciálních jednotek, jsem zdědil špičkový tým. Po mé první rotaci u speciálních jednotek muselo podle platných pravidel několik starších kluků opustit můj tým a převzít nové zařazení. Myslel jsem si, že požadavek na vyřazení mužů s tolika bojovými zkušenostmi z týmu, který vypadal tak soudržně, je směšný. Ale neměl jsem na vybranou, koneckonců jsme byli v armádě. Zbývající členové mého týmu byli díkybohu skvělí učitelé. Když přijeli noví chlupci, okamžitě je zapojili do týmových struktur a pokračovali jsme dál.

Velice záhy po připojení ke své jednotce jsem zjistil, že příslušníci speciálních jednotek a obecně celá naše organizace mají v sobě určitou mystiku. Není to něco, na co si můžete sáhnout, a rozhodně to nepochází z hollywoodských filmů. Žili jsme, cvičili a operovali jsme podle unikátního modelu. Na jednu stranu byl každý den jako 12. září 2001. Byli jsme skutečně hrotem kopí na nepřítelově zadním dvorku, s malou nebo žádnou podporou, a žili jsme zcela ve své vlastní kultuře. Naše země chtěla mít na zdi v Afghánistánu krev, mozky a koule našich nepřátel, a my to zařídíme. Na druhou stranu jsme se zároveň snažili vybudovat afghánský stát a osvobodit jeho obyvatele od tyranské ideologie Tálibánu – a to byla ta největší výzva. Abychom splnili tento klíčový aspekt našeho poslání, bylo nutné oprostít se od západního způsobu myšlení a adaptovat se na ten afghánský. Ponořit se do jejich společnosti, kmenů, jazyků, kultury, náboženství a základní životní filozofie. Bylo nutné vyjít vstříc afghánským obyvatelům, kteří procházeli ohromnou proměnou od válčící k mírové společnosti. Potřebovali bezpečnost, vzdělání, organizaci, čestnou politickou reprezentaci a občanskou infrastrukturu. Chápali jsme, že tato proměna bude trvat několik generací a bude stát spoustu peněz. Strategicky jsme chápali, že Afghánci musí jako národ přetrvat. Pokud by pokračovali ve způsobu života svých předků a my bychom nezabezpečili zemi pro tyto lidi, všechny naše oběti

by byly k ničemu. Afghánci nepovažují svou zemi za pohřebiště další říše. Nebyli jsme tam proto, abychom dobývali, ale pomáhali přebudovávat, a oni to věděli.

Jak C-17 klouzal nočním nebem, soustředil jsem se na svou poslední rotaci jako velitel týmu speciálních jednotek, znovu jsem si procházel výcvik před misí a přípravy na nadcházející nasazení. V americké armádě nejsou žádné univerzálnější jednotky než týmy speciálních jednotek. Tyto týmy, vytvořené po druhé světové válce, jsou těmi nejtrénovanějšími útvary v americké armádě. Standardní tým, nazývaný Operační odřad alfa, má operovat nezávisle a sestává z dvanácti mužů a praporčíka, jimž velí kapitán. Zbytek týmu jsou poddůstojníci - rotmistři. Dva nadrotmistři slouží jako hlavní poddůstojník týmu a zpravodajský poddůstojník. Pro každou odbornost jsou v týmu také dva rotmistři, jeden starší a jeden mladší. Rotmistři zbrojíři jsou experti na taktiku a udržují týmovou výzbroj jako pušky, kulomety a rakety. Rotmistři ženisté staví a vyhazují věci do vzduchu a působí také jako týmoví zásobovací poddůstojníci. Rotmistři zdravotníci jsou ti nejlepší armádní odborníci na zranění, léčí také běžné nemoci, ošetřují zuby a dokonce poskytují veterinární péči hospodářským zvířatům. Komunikační rotmistři obsluhují týmové radiostanice a počítače a udržují spojení týmu s vnějším světem.

Můj tým studoval pohraniční region mezi Pákistánem a Afghánistánem několik posledních měsíců. Odlehlé divoké kmenové území táhnoucí se pět set kilometrů podél afghánsko-pákistánské hranice se po staletí vyznačovalo násilím a neuznáváním zákonů. Dnes je líhni džihádu. Skrývají se tam bojovníci Tálibánu a al-Káidy, aby oblast využili jako odrazový můstek pro útoky proti Afghánistánu a jako výcvikovou základnu pro teroristy z celého světa. Je to oblast, kterou pákistánská vláda neovládá, a je mimo dosah americké armády.

Znali jsme hlavní hráče a občas jsme dokázali rozeznat, kdo jsou ti správní hoši, kdo ti váhající, a kdo jsou vyslovení mizerové. Sledovali jsme trasy Tálibánu dovnitř a ven a identifikovali

možné úkryty a místa přepadu. Naše rota speciálních jednotek ve spolupráci s brigádou ze 173. výsadkové divize během našeho posledního turnusu před osmi měsíci téměř vymazala Tálibán v provincii Kandahár a já se modlil za podobné úspěchy i tentokrát.

Po několika minutách přestal letoun konečně pojíždět a členové osádky, kteří letoun nakládali, otevřeli zadní vrata nákladního prostoru. Měli na sobě zelené letecké kombinézy a neprůstřelné vesty.

„OK, kapitáne,“ řekl můj zbrojírský rotmistr Zack se sarkastickým pochechtáváním, když se kolem nás kolébali a snažili se připravit náklad k vyložení. „Takže sedíme ve dvěstětunovém letounu, který nese pět tun paliva a letí rychlostí 960 km/h. Absolutně poslední věc, se kterou by si měl člověk dělat starosti, je kulka.“

„Já vím, Zacku, já vím,“ odpověděl jsem.

Zack byl v týmu nový, přijel někdy začátkem léta, ale rozhodně byste to nepoznali. Byl statný s podsaditou postavou a mohutným hrudníkem, který by slušel zápasníkovi. Rozuměl si s Billem, starším týmovým rotmistrem, a ti dva tvořili zatraceně dobrý tým. Vždy jste poznali, kdo je ten největší borec, a Zack této charakteristice dokonale odpovídal. Drsný, mladý, drzý a nesnesitelně čestný. Velice pravděpodobně by vám nakopal prdel, a on to věděl. Jeho husté černé vlasy přecházely do skvělého plnovousu, a já už zvažoval, jaké jsou možnosti využití jeho schopností v civilním přestrojení mezi Afghánci. Odhadoval jsem, že by se dokázal snadno fyzicky skrýt a v riskantních podmínkách by dobře pracoval s týmem. Zack ovládal zbraně stejně, jako profesionální řidiči ovládají závodní auta. Musely se hlídat a ošetřovat, dokud nenastal čas je použít. A když pak nastal ten správný čas, vytřískali jste z nich vše, k čemu byly určené. Zack věděl, že by je mohl opravit nebo později vyměnit, ale když byly potřeba, věděl, jak je správně použít a dostat z nich maximum. Byl Billovým chráňcem a tvrdě spolu cvičili. Bill udělal ze Zacka špičkového rot-

mistra zbrojíře, zatímco Zack udržoval Billa ve formě. Kdo byl natolik hloupý, že se mezi ty dva připlétl, zaplatil za svou lehkost hodně velkou cenu.

Zack byl svobodný a několik ženatých členů týmu si užívalo jeho prostřednictvím. Ženy ho milovaly a on se vždy vedl s nějakou dámou za ruku. Zack nebyl nafoukaný – no, dobře, možná trochu ano, - ale v tomto prostředí se to tak nebralo, pokud jste to mohli něčím doložit. Zack se vždy fyzicky i duševně důsledně testoval. Pokud to byla týmová fyzická cvičení, střelba, pití piva nebo sudoku, Zack buď vyhrál, nebo zkapal. Byl na začátku kariéry, ale jeho psychická odolnost bude v následujících letech stále vyhledávána. Když jsem ho sledoval, často jsem si přál být o patnáct let mladší a deset kilo lehčí. Zack byl sparingpartner, který vás dotlačil tam, kam jste si mysleli, že se nikdy nedostanete. Skrýval jsem to tajemství ve svém malém váčku triků. Pokud bych někdy potřeboval natlouct kostku do kulaté díry, věděl jsem, že by to Zack dokázal a udělalo by mu to velkou radost. Rád bych s tímto mimořádným mladíkem procestoval svět a nakopával prdel lidem, kteří si to určitě zasloužili. Přestože byl nováčkem, nenechával si od ostatních členů týmu srát na hlavu. Pokud Zack nevěděl, jak se něco dělá, stačilo dát mu měsíc a byl v tom lepší než vy.

Když byl náklad připraven, široká šedá hydraulicky ovládaná vrata se otevřela a chlad, kterého jsme si užívali ve výšce, rychle ustoupil dusivému vedru čekajícímu venku. Afghánistán páchne jako otevřená stoka tekoucí kolem ohně z borovicového dřeva. Všechny hlavy v týmu téměř současně doslova poklesly.

Byli jsme zpátky.

Motory se zastavily a k zádi letadla začaly příjíždět dodávky. Byly to špinavé omlácené Toyoty Hilux, afghánský ekvivalent Toyoty Tacoma, kompaktního pickupu. Osádka rychle připravila velký řetězový dopravník a tahala palety k čekajícím vysoko-zdvíhacím vozíkům, které pomalu pojížděly dopředu, a začínaly z útroby letadla zvedat palety se zásobami. Bylo na nich vše od

zbraní a munice, až po kancelářské potřeby. Na jedné z nich byly vysoko navršené boty a uniformy pro vojáky Afghánské národní armády (ANA). Během naší poslední rotace jsme si všimli, jak špatně byli afghánští vojáci vybaveni. Tentokrát jsme všichni přivezli z domova svou rezervní výbavu: boty, uniformy, opasky, ponožky, čepice a batohy. Stejně jako další členové jednotky jsem pro ně osobně nakoupil další výstroj. Věděli jsme, co potřebují, a chtěli jsme si být jistí, že to dostanou. Všechno to byly věci pro rodící se afghánskou armádu nezbytné.

Vylezl jsem ze zádi letadla a seskočil na betonovou plochu. Od dlouhého sezení uvnitř mě bolela kolena. Bylo to šest měsíců, co jsem naposledy odletěl z kandahárského letiště, a teď jsem si ho rychle prohlédl. Postavila ho v šedesátých letech Americká agentura pro mezinárodní rozvoj (USAID) asi deset kilometrů jihovýchodně od města Kandahár jako základnu pro případ války se Sověty. Sověti podnikli invazi do Afghánistánu v roce 1979 a používali ho sami. Armádní Rangeri letiště v roce 2001 obsadili a stala se z něj hlavní americká základna v jižním Afghánistánu.

Na asfaltové ploše nás pozdravil starší rotmistr z taktického operačního centra (TOC) a v seznamu si odškrtoval každou vložkou paletu. Po poslední paletě konečně upevněné na plošně dodávky jsme byli připraveni vyrazit.

Bill ukázal na týmové GMV. Přišel do týmu v polovině našeho turnusu v roce 2005. Býval rotmistrem čety u Rangerů a trvalo mu jen pár dnů, než se dostal do tempa. Nyní byl týmovým rotmistrem a dohlížel na muže při výcviku a taktickém plánování. Bill se zodpovídal jen mně a byl tím nejlepším poddůstojníkem, jakého jsem mohl dostat. Chlapík, který dokázal být s vojáky kamarád a zároveň si jako starší poddůstojník udržet jejich respekt. Vyrostl v chudé zemědělské oblasti v Texasu a žertoval, že jeho rodina byla žijícími účinkujícími v show *Jerryho Springera*. Byl to energický houževnatý fanoušek Dallaských kovbojů a milovník kvalitního bourbonu, a když nebyl ve službě, uměl tým celé hodiny bavit. Pro muže jako Bill byl boj pouze rozšířením jejich

osobnosti. Pokud to situace vyžadovala, dokázal se během vteřin změnit z pohodového člena týmu v hlavní autoritu (nebo hajzla). Ale když došlo na boj, nikdo neznal taktiku a zbraně lépe než on. Udržoval tým v očekávání, připravený kdykoliv přijmout novou výzvu. Bylo by slabé slovo říkat, že byl Bill soutěživý. Když přišel k týmu, byl to namakaný borec. Lehce předběhl každého z nás, udělal víc kliků, výmyků a lehsedů, prostě typický ranger-ský materiál. Brzy zjistil, že u speciálních jednotek všichni na rychlé běhání kašlou. Člen týmu musí být schopen udělat v boji tři zásadní věci, všechny v plné polní a v neprůstřelné vestě - bojovat, odnést zraněného vojáka s veškerou výstrojí a vynést batoh do kopce. Většina z nás byli Rangeři. *Nikdy* jsme nenechali padlého kamaráda na bojišti, nikdy. Po několika týmových lekcích to Bill zjistil. Brzy poté chodil denně do tělocvičny a posilovny. Myslím, že měl rád fyzickou sílu a řídil se podle toho. Od našeho posledního turnusu nabral téměř deset kilo svalové hmoty.

Vyšplhal jsem do vozidla a požádal poddůstojníka z TOC o situační zprávu.

„Je to dost komplikované, pane,“ řekl mi. „Raději si vyžádejte pokyny od šéfa.“

Bill se naklonil ke mně: „To nemůže být moc dobré, když si musíte dojít pro instrukce,“ pošeptal mi.

Areál velení speciálních jednotek byl kousek od letiště. Projeli jsme bránou a kolem strážní budky a zastavili před našimi baráky, narychlo postavenými z překližky. Hodili jsme si věci na kavalce, sestávající z levné tenké matrace a vratkých kovových rámu přinesených ze starých ruských kasáren. Palety se zásobami nám složili na šterkový plácek opodál a my tam zamířili na jejich kontrolu. Bill se rozhodl zůstat s týmem a zajistit, aby bylo všechno vybavení zkontrolováno, zatímco já šel na TOC pro instrukce. „Kapitáne, trochu se tu porozhlédnu a potom za vámi přijdu,“ řekl Bill. Zkoumat tábor mě nezajímalo. Chtěl jsem dostat zpravodajské informace a spojit se se svým velitelem podplukovníkem Donem Bolducem.

Za rohem jsem narazil na Bolduca a starého přítele podplukovníka Šinšu, velitele 2. praporu, 3. kandaku afghánské armády. Bolduc, malý, štíhlý a v kondici, žil z nějakého nevyčerpatelného zdroje energie. I takhle brzo ráno jel na všechny válce. Byl rád poblíž svých vojáků a využíval čas s nimi k tomu, aby se dozvěděl, co se děje v poli. Nebylo to slovní povzbuzování jako u některých velitelů. Opravdu chtěl vědět, co si mysleli, a často říkával, že jejich nápady a informace mu pomohly se rozhodnout. Bolduc sám byl po narukování příslušníkem mužstva a rotmistrem se stal až před nástupem na důstojnickou školu. Mise měla u něho vždy přednost, ale cenil si svých vojáků a o všechny se staral. Ke všem ve svém praporu, od operačních důstojníků po automechaniky, se choval jako k profesionálům.

Během svých patnácti let v armádě jsem neměl lepšího velitele. Bolduc chápal důležitost detailů a jako šachový mistr byl smrtící svou znalostí širších souvislostí. Zdálo se, že ví předem, co udělají Tálibánci, ISAF, koaliční jednotky a dokonce velitelé jeho týmů ještě dříve, než to udělali.

Mezi lety 2002 a 2009 neexistovala pro Afghánistán centralizovaná národní vojenská strategie. Strategie je plán akcí zaměřených na dosažení určitého cíle. Zastřešující strategie každého konfliktu sjednocuje a vede všechny jeho složky k realizaci této strategie a ulehčuje naplnění stanoveného cíle. Při neexistenci strategie vojenské organizace, obzvláště ty členité, a mezinárodní jednotky jako v Afghánistánu, neoperují synchronizovaně a nesplní nebo nedosáhnou zamýšleného cíle.

Pokud tam v těch letech nějaká jednotná strategie byla, pak byla pro nás neviditelná, a to jsme pobývali na bojišti častěji než jakákoliv jiná jednotka. Od velitelů jsme dostávali neustále se měnící rozkazy, které byly založeny na jejich profesionálním a osobním stylu velení. Ne vždy vycházely z komplexní strategie, která by nutila všechny na bojišti pracovat na splnění stejných cílů.

Prvním a základním předpokladem pro stanovení strategie je

znalost cílového stavu. A to není malý úkol. My ve speciálních jednotkách jsme věděli, že nejvyšším cílem je ustanovit v Afghánistánu stabilní a bezpečnou národní vládu, a že ta vláda musí zajistit svým občanům bezpečnost a vycházet vstříc jejich základním potřebám. Pokud základní potřeby nebude schopná uspokojit národní vláda, zapojí se do toho povstalci, a možná se pokusí tyto potřeby uspokojit a tím lidi a společnost rozdělit. Pokud je stanoven cílový stav, jak ho pak dosáhneme? Abychom docílili požadovaný cílový stav, museli jsme určit a splnit celou řadu dílčích dosažitelných cílů. Jejich definice nám umožnila sestavit si sérii postupných cílů a plnit je jeden po druhém.

Po zjištění samotných nedostatků ve strategii a ve vedení boje dělali členové naší Operační skupiny 31 (OS 31) a její velitel, co bylo v jejich silách, aby stanovili strategii definováním požadovaného konečného stavu, určili sérii dílčích cílů a pak rozhodli, které konkrétně se musí splnit, aby se dosáhlo celkového cílového stavu. Velitel poté nařídil integraci všech podřízených jednotek pod své velení, aby se této strategii podřídily. Vytvořením dobrých vztahů se sjednoceným velením jižního Afghánistánu, s Afghánskou národní armádou a s místními úřady si šikovně zajistil také podporu ISAF a koalice. Tato malá strategie vytvořená operační skupinou speciálních jednotek se začlení do zastřešujících národních cílů Spojených států a vznikající vlády Islámské republiky Afghánistán a bude se s nimi synchronizovat. Nyní jsme alespoň měli plán, který popisoval, jak by měl nebo mohl vypadat širší obraz, a horečně jsme pracovali na jeho implementaci. Tohle byla pouze malá část toho, co bylo potřeba uskutečnit v celé zemi.¹

Jednoduché thajské přísloví to říká jasně: „Jak sníte slona? Po kouskách.“

¹ Krátce po svém ustavení v roce 2009 do funkce vrchního velitele všech vojsk ISAF a koalice v zemi konstatoval generál Stanley McChrystal absenci jednotné národní strategie v Afghánistánu. Trvalo mu necelý rok, než zajistil její zavedení, synchronizaci a řízení.

Toto je přímá instrukce od 1. praporu, velitele 3. skupiny speciálních jednotek (1/3 SSJ) o všech operacích speciálních jednotek, které se měly provést v Afghánistánu v letech 2005 a 2006:

„Vaše akce musí být decentralizované celospektrální operace založené na zpravodajských informacích, a navržené tak, aby měly co nejlepší dlouhodobý účinek na nepřítele a obyvatelstvo. Všechny operace musí být vedeny Afghánskými národními bezpečnostními jednotkami (ANBJ). Destruktivní operace musí mít do plánu zabudovaný nedestruktivní efekt. Vše, co děláme, ovlivňuje obyvatelstvo a my musíme zajistit, že se všechny naše operace provedou tak, aby nám získaly jeho podporu. Všechny vaše operace musí zahrnovat složky a potenciál civilně vojenské operace (CVO), informační operace (IO), a humanitární pomoci (HP). Po každé destruktivní akci musí následovat schůzka s vesnickými staršími, abychom jim vysvětlili účel operace a legitimizovala se tak Islámská republika Afghánistán (IRA). Bude trvat ještě dlouho, než získáme podporu místního obyvatelstva a oslabíme nepřátelský plán informačních operací ke zdiskreditování IRA a operací koaličních jednotek.

Ať už to byl výcvik ve Spojených státech nebo vedení operací ve válečné zóně, Bolduc všem svým podřízeným jasně říkal, co od nich očekává. Chtěl, aby neměli žádné pochybnosti ohledně toho, čeho mají plněním svých rozkazů dosáhnout. Nebyla v tom ani stopa dvojznačnosti. Miluj ho nebo ho nenávid', muži věděli, co mohou očekávat. Následuje úryvek z proslovu, který osobně přednesl všem svým vojákům:

Filozofie velení: uvědomte si, kde jsme se nacházeli; soustřeďte se na současnost a plánujte do budoucnosti. Vše je trojúhelník, který zahrnuje tři hlavní věci. První trojúhelník tvoří disciplína, schopnosti a důvěra.

Základnou toho trojúhelníku byla důvěra. Čekalo se od nás, že budeme schopni pohlédnout do zrcadla, ne z okna. Vytvářela to

důvěra a obeznámenost i s těmi nejmenšími úkoly. Jako další byly schopnosti. Vždy se očekávala koncentrace na to podstatné, na pochopení filozofie války, a na konání správné věci. Poslední a nejdůležitější ingrediencí byla disciplína, sebekázeň a poslušnost vašich vojáků. Pro podplukovníka Bolduca nebyla disciplína záležitostí síly, ale uvážlivého použití autority a zodpovědnosti. Speciální jednotky měly obojího fůru.

Příkaz velení: Budete postupovat vpřed, pronásledovat a trestat.

Očekávalo se od nás, že se budeme při výcviku připravovat na válku stejně kvalitně jako při operaci ve válce. Během nasazení jsme tento koncept předávali našim protějškům v ISAF a v koalických jednotkách. Není přeháněním říct, že se od nás očekávalo, že půjdeme kdykoliv, kamkoliv a budeme připraveni udělat cokoliv.

Vedle Šinši vypadal Bolduc jako děčko. Šinša byl medvěd v lidské podobě s kulatou tváří, obrovskýmá rukama a tmavými širokými tádžickými rysy. Na rozdíl od většiny Afghánců měl řídký dobře upravený plnovous, o kterém se říkalo, že je dostatečně dlouhý na to, aby Paštuny odradil.

Sotva jsem stihl říct: „Dobré ráno, pane,“ a už mě Šinša poznal. Přišel ke mně a objal mě. Rozhodně nejsem malý člověk, mám metr devadesát, ale lehce mě zvedl v kosti drtícím objetím a naznačil polibky na obě tváře. *Proboha*, pomyslel jsem si, *vždyť mi poláme žebra*. Bolduc pochopil důležitost našeho vztahu, mrkl na mě a odešel stranou.

„Je dobré, že jsou vaše dlouhé vousy zase v Afghánistánu,“ řekl Šinša. „Dlouhé vousy“ byla přezdívka Afghánců, kterou nazývali příslušníky speciálních jednotek, a byl to projev respektu v přirovnání k vousům jejich stařešinů.

Byl jsem opravdu rád, že ho vidím. Hodně jsme toho spolu zažili. Bojovali jsme společně v letech 2005 a 2006 a Tálíbanu

v provincii Kandahár jsme zlomili vaz. Šinša se hrdě chvástal, že „ten rok se Tálibánci nemohli v provincii ani vychcat, aniž bychom se tam objevili.“ Neuvědomoval si, že to prohlášení bylo v podstatě pravdivé. Dopadení Tálibánci říkali v podstatě to samé. V žertu přezdíval Tálibáncům „*šuzuna*“ - v paštunštině ženy.

Strávili jsme nad silným zeleným a černým čajem hodiny hovory o strategii a učení se jazyku toho druhého. Stále mluvil jen lámanou angličtinou a moje paštunština nebyla o moc lepší. Jelikož jsme byli mimo doslech velitelů, zeptal jsem se ho, jak to v Kandaháru vypadá.

„Jaká je zde situace, kamaráde?“ zeptal jsem se lámanou paštunštinou. „Ne, ne, nic není dobré tady v Kandaháru,“ řekl anglicky se silným přízvukem.

Šinša nikdy nemluvil afektovaně a nebyl zbytečně skeptický. Tálibánští bojovníci byli aktivní jak uvnitř, tak vně města, a každý den přijíždělo stále více bojovníků. Speciální jednotky, které nás nahradily po naší poslední rotaci, soustředily většinu svého úsilí na provádění nočních přepadů a neměly dost času na budování vztahů s místním obyvatelstvem. Nebyla to jejich chyba, ale z vyššího velitelství přišel rozkaz pohybovat se v terénu jen v noci. Šinša mi řekl, že nyní mají Tálibánci ve dne převahu. Znal jsem a uznával členy jiných skupin speciálních jednotek jako přátele i jako profesionální kolegy, ale Šinšovy novinky mě znepokojily.

Minulý rok jsme kromě sebevražedných atentátníků narazili na odpor ve městě jen zřídka. Střetávali jsme se s Tálibánci při hlídkách poblíž horských průsmyků, ale jen zřídka ve městě. Když Šinšův prapor dokončil výcvik, okamžitě jsme začali s nájezdy na úkryty Tálibánu. Tyhle přepady občas přešly v plnohodnotné útoky. Můj tým prováděl přepady až do posledního týdne před koncem našeho turnusu. Neustálý tlak zahnal nepřítel do podzemí nebo úplně pryč z provincie. Tuto strategii jsme předali jsme našim nástupcům. O osm měsíců později bylo znovuzrození Tálibánu zřejmé každému. Jeho postup do Kandaháru byl pomalý

a metodický. Povstalci skrývající se v okolních vesnicích a ve městě nyní útočili na koaliční jednotky a vyhodnocovali si jejich reakce. Chtěl jsem vědět, jak je možné, že všechna naše práce byla obrácena vniveč.

Vyhrát partyzánskou válku znamená jít na venkov a ne jen se tam ukazovat, ale přesvědčit obyvatelstvo, že vaše strana je ta vítězná. Práce s místním obyvatelstvem a s domácími ozbrojenými jednotkami nemá jinou alternativu. Je to zásadní klíč k úspěchu. Odchýlit se od tohoto komplexního přístupu znamená narušení protipovstaleckých operací a vede to k zásadním nezdarům. Na Tálibán na venkově nebyl ať už z jakýchkoliv důvodů vyvíjen soustavný tlak. Pozornost se přesunula převážně na noční přepady a operace. Nemohli jsme si dovolit v tomto přístupu pokračovat.

Se Šinšou jsme se dohodli, že se sejdem později a já spěchal na velitelství. To první, čeho jsem si všiml, když jsem tam vešel, byla vzpomínková zeď. Seznam našich padlých vojáků nyní sahal téměř k podlaze. Zastavil jsem se, prsty přejížděl po jménech a zavřel jsem oči, abych si vybavil jejich obličeje a uslyšel jejich smích. Potlačoval jsem slzy lítosti za své přátele. Stávalo se to pokaždé, když jsem tam přišel.

Dál v chodbě byla výstavka desítek rozmanitých moderních zbraní a raketometů pověšených vedle sebe na zdi. Většina byla získána ze skrýší zbraní nebo odebrána mrtvým bojovníkům. Stejně jako na vzpomínkové zdi jsem si všiml několika nových přírůstků. Ale když jsem dorazil ke dveřím taktického operačního centra a zadal svůj nový vstupní kód, zanechal jsem nostalgie.

TOC vypadalo jako velitelský můstek vesmírné lodi. Hlavní zeď pokrývalo několik velkých obrazovek s živými přenosy z Predátorů spolu s ještě větší obrazovkou, na níž se sledovaly všechny jednotky v jižním Afghánistánu. Všechno monitorovaly TOC drony. Po místnosti kmitali vojáci nebo se skláněli nad laptopy. Většinu času seděli před monitory na zvednutých půlkulových plošinkách připomínajících oltáře. Každý voják v hnědém tričku a kalhotách pouštní uniformy měl svůj specifický úkol. Je-